

Список использованной литературы

1. Трафимова, Г.В. Человек и мир : учеб. пособие для 2 класса / Г.В.Трафимов. – Минск : Академия образования, 2024. – 143 с.
2. Трафимова, Г.В. Человек и мир : учеб. пособие для 3 класса / Г.В. Трафимова, С.А. Трафимов. – Минск : НИО, 2019. – 139 с.

САМАСТОЙНАЯ ПРАЦА ЯК СРОДАК РАВІЦЦА МАЎЛЕННЯ ВУЧНЯЎ НА ЎРОКАХ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ **Шчолакава Марыя (УА МДПУ імя І. П. Шамякіна, г. Мазыр)** **Навуковы кіраўнік – Б.А. Крук, канд. філ. навук, дацэнт**

Праблема метадаў навучання ў сучаснай школе набывае ўсё большае значэнне, і актуальнымі сёння з’яўляюцца даследаванні многіх педагогаў і псіхалагаў (Л. С. Выгоцкага, Д. Б. Эльконіна, Н. К. Крупскай, П. І. Плотнікава, П. Н. Груздзевы і інш.). Гэта заканамерна, бо навучанне – асноўны від дзейнасці школьнікаў, у працэсе якога вырашаецца галоўная задача, пастаўленая перад школай – падрыхтаваць вучняў да жыцця, да актыўнага ўдзелу ў сацыяльных працэсах.

Важна падрыхтаваць вучня, які зможа самастойна ставіць мэты дзейнасці, які можа планаваць і самастойна ажыццяўляць сваю вучэбную дзейнасць. Эфектыўнасць самастойнай працы, як вядома, перш за ўсё залежыць ад характару задання. Так, настаўнік на ўроку беларускай мовы можа даваць фанетычныя, марфалагічныя, сінтаксічныя, слоўнікавыя самастойныя работы.

Само паняцце “самастойная праца” мае не адно сэнсавое значэнне. У некаторых выпадках гэта форма і метады арганізацыі навучання, у якіх пададзена дзейнасць педагога і дзейнасць навучэнцаў. У іншым тлумачэнні – гэта спецыяльныя заданні, прызначаныя для самастойнага выканання, дзе мае месца і дзейнасць вучняў, якая працякае ў працэсе навучання без непасрэднага ўдзелу педагога [1, с. 33].

Павышэнне ступені самастойнасці ў 1–2 класах ажыццяўляецца наступным чынам: спачатку настаўнік дае вучням узор, тлумачыць і паказвае дзецям, што і як трэба рабіць. Пры паўторных практыкаваннях ён прыцягвае вучняў да тлумачэння. У далейшым кожны вучань працуе самастойна, а настаўнік дае толькі матэрыял для задання [2, с. 22]. У 3–4 класах неабходна фарміраваць у вучняў уменні і навыкі самастойнай работы, знаёміць іх з прыёмамі і метадамі, якія дапамогуць ім самастойна авалодаць ведамі. Разумовая актыўнасць залежыць ад таго, як падбіраюцца, прадумваюцца і даюцца вучням пытанні і заданні [2, с. 22].

На ўроках мовы ў працэсе самастойнай работы дзеці вучацца назіраць, параўноўваць, аналізаваць, абагульняць, вылучаць галоўнае, рабіць вывады. Гэтыя ўменні не закладзены прыродай, іх трэба развіваць. Для эфектыўнай арганізацыі самастойнай працы вучняў неабходна выконваць пэўныя метадычныя патрабаванні: мэтавызначэнне, сістэматызацыя матэрыялу, падтрымка і кантроль, разнастайнасць заданняў і зваротная сувязь [3, с. 18].

Аналіз педагогічнай літаратуры і падручнікаў беларускай мовы для 3 класа даюць нам падставы сцвярджаць, што многія заданні для самастойнага выканання і разважання накіраваны на творчы пошук і маюць пэўную даследчую скіраванасць.

Самастойная праца можа быць рознай працягласці: ад 3–5 хвілін да 20 хвілін урока. Так, пры замацаванні новай тэмы ў час прыктыкі ў ДУА “Сярэдняя школа № 11 г. Мазыра” вучням былі прапанаваны такія практыкаванні: гульнявыя заданні (моўныя гульні, крыжаванкі і інш.), праца ў групах, выкарыстанне інтэрактыўных навучальных заданняў, індывідуальная праца, праца з падручнікам.

Для развіцця маўлення вучняў на ўроках замацавання і паўтарэння мы выкарыстоўвалі такія спосабы арганізацыі самастойнай працы: кластар, табліцу “тонкія і тоўстыя пытанні”, прыём “Ці верыце вы, што...”, брэйн-рынгі і крыжаванкі, працу ў парах і групх, ролевыя гульні, прэзентацыю тэматычных праектаў і інш.

Такім чынам, арганічнае ўключэнне самастойнай дзейнасці вучняў ва ўрок беларускай мовы спрыяе развіццю іх маўлення, дае магчымасць іх асобнаму росту, бо такая праца звернута да асобы, да індывідуальнасці навучэнца.

Мы пераканаліся, што ў сваёй прафесійнай дзейнасці настаўнікам, асабліва маладым, трэба імкнуцца выкарыстоўваць метады і прыёмы розных адукацыйных тэхналогій. Выкарыстанне элементаў тэхналогіі самастойнай дзейнасці з’яўляецца неабходнай умовай навучання роднай мове ў сучаснай школе.

Спіс выкарыстанай літаратуры

1. Методыка выкладання беларускай мовы : вучэб. дапам. для студэнтаў філал. спецыяльнасцей устаноў, якія забяспечваюць атрыманне выш. адукацыі / М.Г. Яленскі [і інш.] ; пад рэд. М.Г. Яленскага. – Мінск : Адукацыя і выхаванне, 2007. – 448 с.

2. Мухина, С.А. Нетрадиционные педагогические технологии в обучении : учеб. пособие для студ. сред. проф. заведений / С.А. Мухина, А.А. Соловьева. – Ростов н/Д. : Феникс, 2004. – 384 с.

3. Сандалова, Н.Н. Исследовательская деятельность в начальном общем образовании : учеб.-метод. пособие ; сост. Н.Н. Сандалова. – Уфа : Изд-во БГПУ, 2016. – 56 с.

РАЗВИТИЕ НАВЫКОВ СВЯЗНОЙ РЕЧИ ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА НА ЗАНЯТИЯХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИГРУШЕК

Ярмош Любовь (УО МГПУ им. И. П. Шамякина, г. Мозырь)

Научный руководитель – Л.Н. Мазуркевич, канд. филол. наук, доцент

Развитие связной речи – один из ключевых аспектов полноценного развития детей младшего дошкольного возраста (3–4 лет). Именно в этот период закладывается фундамент для успешного овладения речью как средством общения и познания мира, поэтому основная задача педагогов и родителей – активное использование возможности игрового пространства для стимулирования речевого развития детей. Одним из наиболее эффективных и доступных способов развития связной речи в этом возрасте является использование игрушек на занятиях. Игрушка – это не просто предмет для развлечения, а мощный инструмент, способный мотивировать ребенка к общению, расширять его словарный запас и формировать навыки построения связных высказываний. По мнению Л. С. Выготского, игра является ведущим видом деятельности в дошкольном возрасте и оказывает огромное влияние на формирование психических процессов, в том числе и речи. Во время игры ребенок усваивает социальные нормы, моделирует жизненные ситуации, приобретает опыт общения и учится выражать свои мысли и чувства. Игрушка выступает в роли связующего звена между ребенком и окружающим миром, стимулируя его к активному познанию и общению [1]. Игрушка обладает огромным потенциалом для развития связной речи детей младшего дошкольного возраста, способствуя *расширению словарного запаса* – игрушки помогают ребенку усваивать названия предметов, их признаки, действия, которые с ними можно совершать, и отношения между ними. Например, играя с куклой, ребенок узнает названия частей тела, одежды, предметов обихода и т. д. [2];